

**ТРАДЫЦЫЙНЫЯ ВЕДЫ І ПРАКТЫКІ,
ЗВЯЗАНЫЯ З ГЕНЕТЫЧНЫМІ РЭСУРСАМІ.
СІНЭРГІЯ ПРЫРОДАЗНАЎЧАГА І
ГУМАНІТАРНАГА ДЫСКУРСУ**

Мінск, 26.02.2019

Традыцыйныя веды і практыкі ў інтэрпрэтацыі Канвенцыі ААН аб біялагічнай разнастайнасці і Канвенцыі ЮНЕСКА аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыне

Арт 8J Канвенцыя БР : захаванне ведаў, новаўвядзенняў і практыкі карэнных народаў і мясцовых супольнасцей, якія адлюстроўваюць традыцыйны вобраз жыцця і маюць значэнне для захавання і ўстойлівага выкарыстання біяразнастайнасці, садзейнічаюць іх больш шырокаму прымяненню са згоды і пры ўдзеле мясцовых носьбітаў такіх ведаў, новаўвядзенняў і практык, а таксама заахвочвае сумеснае выкарыстанне на справядлівай аснове выгодамі, якія вынікаюць з прымянення гэтых ведаў, новаўвядзенняў і практык.

Арт 2 Канвенцыі НКС

НКС – гэта звычаі, формы прадстаўлення і ўяўлення, веды і вопыт, а таксама звязаныя з імі інструменты, артэфакты, прадметы і культурная прастора, якія прызнаюцца супольнасцямі, групамі і ў некаторых выпадках асобамі ў якасці іх культурнай спадчыны. НКС перадаецца з пакалення ў пакаленне, пастаянна аднаўляецца супольнасцямі і фарміруе ў іх пачуцце самабытнасці і пераемнасці.

Традыцыйныя веды і практыкі

Канвенцыя аб біяразнастайнасці

- Традыцыйная медыцына
- Кулінарыя
- Ёга, баявыя мастацтвы
- Традыцыйныя промыслы і рамёствы
- Веды пра звычкі і міграцыі жывёл, пра ўласцівасці раслін
- Веды пра кіраванне воднымі і іншымі рэсурсамі
- Будаўнічыя тэхнікі на падставе прыродных матэрыялаў

Канвенцыя НКС, 2003 г.

- веды і звычаі, якія адносяцца да светапогляду людзей
 - веды аб прыродзе і сусвеце
 - веды і вопыт, звязаныя з традыцыйнымі рамёствамі і промысламі
-
- вусныя традыцыі і формы выражэння
 - выканальніцкія мастацтвы
 - звычаі, абрады, святы

Традыцыйныя веды і практыкі ў Спісах Канвенцыі ЮНЕСКА 2003 г.

Лекавае купанне Сава Рыгпа, веды і практыка ў дачыненні да жыцця, здароўя, прафілактыкі хвароб і лячэнне сярод тыбетцаў у Кітаі

Традыцыйныя веды і практыкі ў Спісах Канвенцыі ЮНЕСКА 2003 г.

Навыкі, звязаныя з парфумам ў Пэйс дэ Грас: вырошчванне раслін, перапрацоўка прыроднай сыравіны, а таксама мастацтва парфумернай кампазіцыі (Францыя)

Традыцыйныя веды і практыкі ў Спісах Канвенцыі ЮНЕСКА 2003 г.

Суры Ягек (назіранні за Сонцам), традыцыйныя метэаралагічныя і астранамічныя практыкі, заснаваныя на назіранні за Сонцам, Месяцам і зоркамі ў дачыненні да мясцовай тапаграфіі (Пакістан)

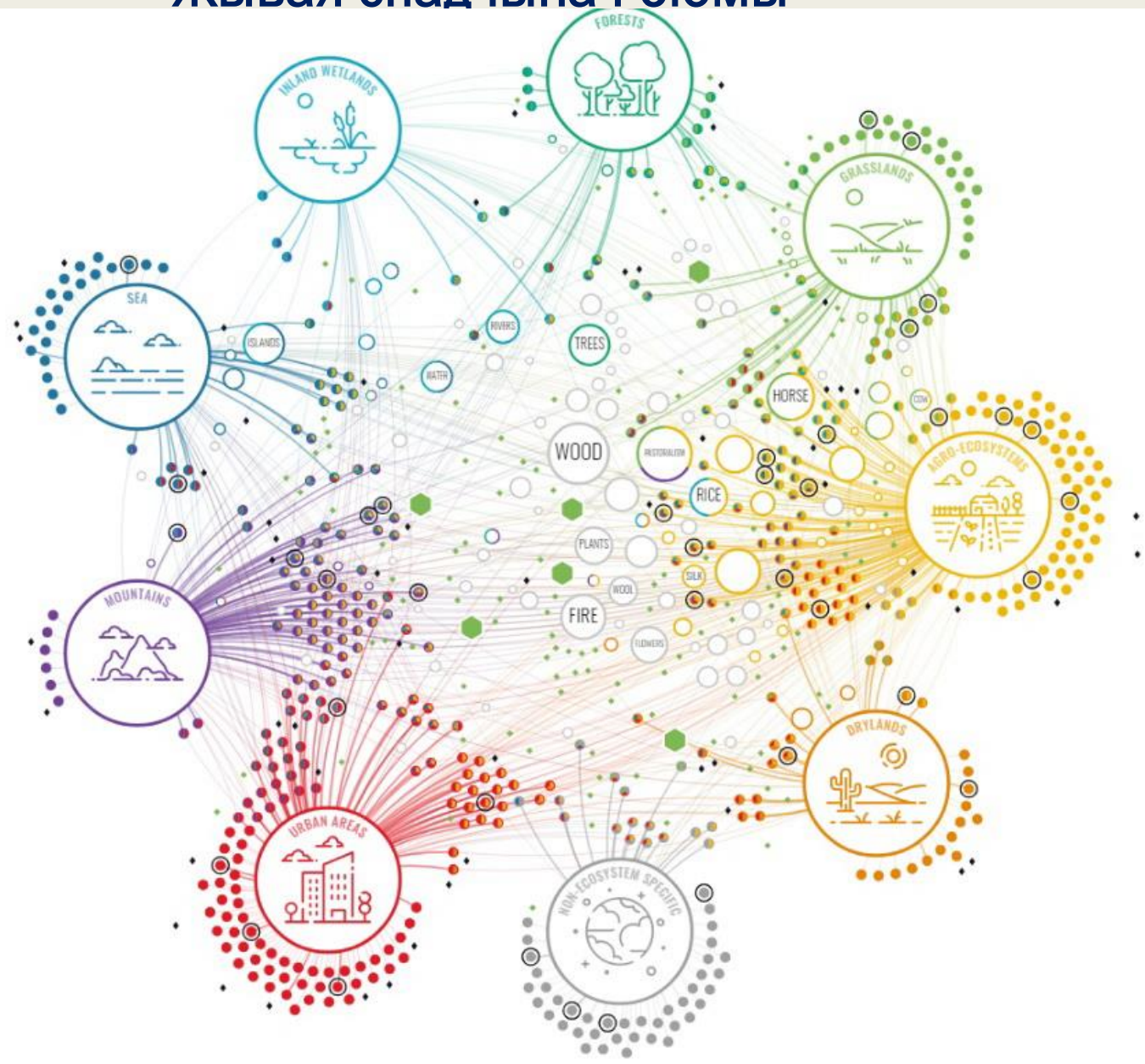

Традыцыйныя веды і практыкі ў
Спісах Канвенцыі ЮНЕСКА 2003 г.

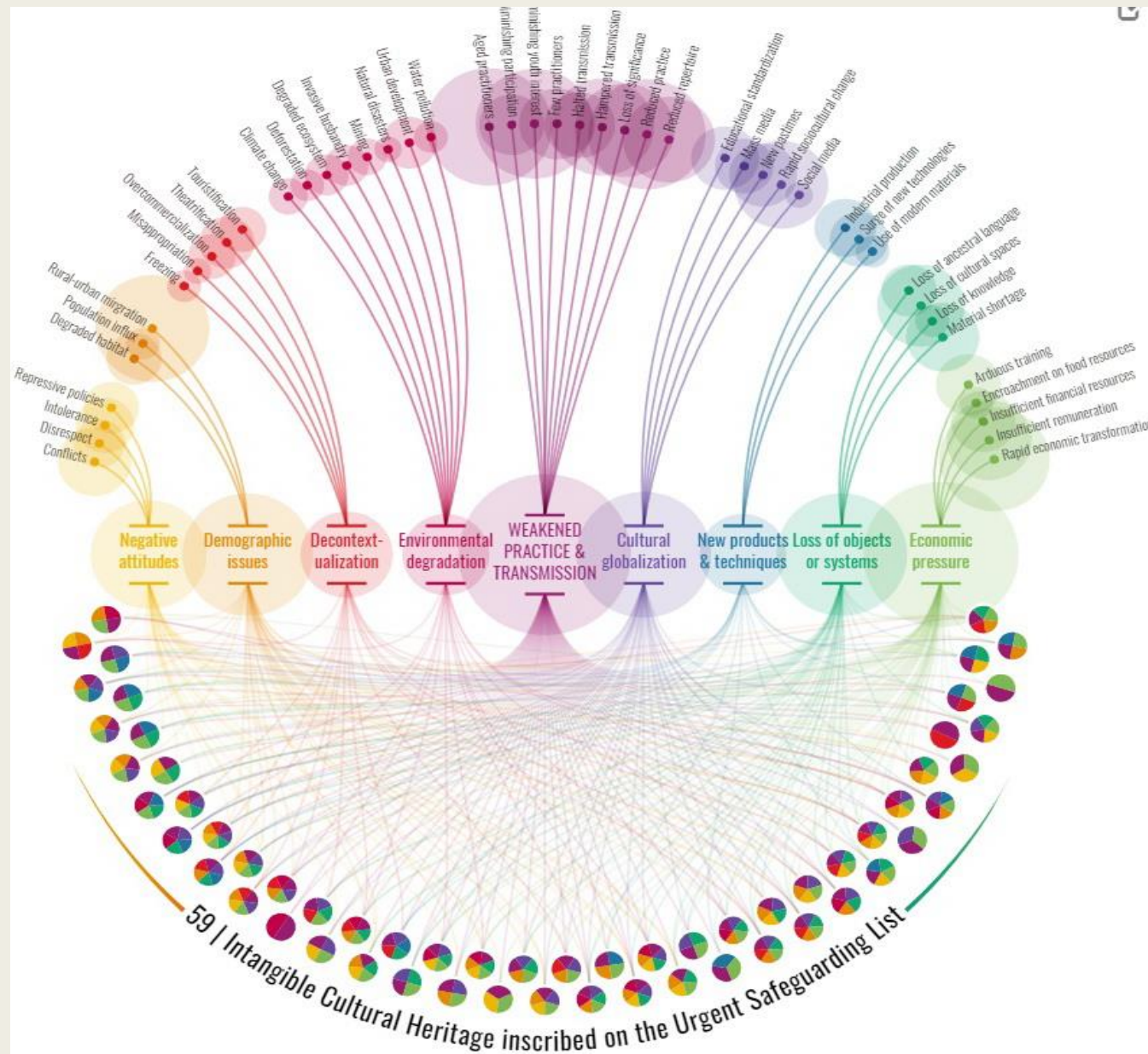
Кіраванне рызыкамі зыходу лавін (Швейцарыя –Аўстрыя)

База данных “DIVE IN ICH” – Пагруженне ў НКС – Жывая спадчына і біомы

“DIVE IN ICH”: Ризыкі і пагрозы

Рызыкі і пагрозы

Негатыўныя адносіны (рэпрэсіўная палітыка, адміністраванне, непавага, канфлікты)

Дэмаграфічныя праблемы (міграцыі, старэнне насельніцтва, вымушанае адсяленне)

Страта кантэкту (тэатралізацыя, фалькларызацыя, замарожванне, камерцыялізацыя, незаконнае прысвойванне, турызм)

Экалагічныя праблемы (змяненні клімату, знішчэнне лясоў, дэградацыя экасістэмы, агрэсіўнае земляробства, будоўля, кар'еры і шахты, прыродныя катастрофы, забруджванне вады, урбанізацыя)

Адсутнасць пераемнасці (старэнне носьбітаў, слабы ўдзел, страта інтарэсу ў моладзі, змяншэнне колькасці практыкаў, страта носьбітаў, страта каштоўнасці, страта навыкаў, рэпертуару)

Культурная глабалізацыя (СМІ, новыя формы адпачынку, змены сацыякультурнага кантэкту, новыя каштоўнасці, сацыяльныя сеткі)

Новыя прадукты і тэхналогіі (індустрыяльныя прадукты, новыя тэхналогіі, сучасныя матэрыялы)

Страта аб'ектаў ці сістэм (страта мовы, дыялекта, культурнай прасторы, ведаў і навыкаў, матэрыялаў)

Эканамічныя праблемы (хуткія эканамічныя змены, нестабільная фінансавая сітуацыя, змена рынку паслуг, змена прыярытэтаў, знішчэнне запасаў ежы)

Сістэма аховы для традыцыйных ведаў і практык

Канвенцыя аб біяразнастайнасці	Канвенцыя НКС, 2003 г.
<p>PROTECTION CONSERVATION PRESERVATION</p>	<p>SAFEGUARDING</p>
<p>ІДЭНТЫФІКАЦЫЯ ДЫГІТАЛІЗАЦЫЯ ІНВЕНТАРЫЗАЦЫЯ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ПЕРАДАЧЫ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ЎДЗЕЛУ ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ</p> <p>АБАРОНА ІНТЭЛЕКТУАЛЬНЫХ ПРАВОЎ НОСЬБІТАЎ</p>	<p>VIABILITY+VISIBILITY УСТОЙЛІВАЕ РАЗВІЦЦЁ ІДЭНТЫФІКАЦЫЯ ДЫГІТАЛІЗАЦЫЯ ІНВЕНТАРЫЗАЦЫЯ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ПЕРАДАЧЫ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ЎДЗЕЛУ ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ АБАРОНА ІНТЭЛЕКТУАЛЬНЫХ ПРАВОЎ НОСЬБІТАЎ</p>

**АХОВА (PROTECTION) І ЗАХАВАННЕ не
з'яўляюцца ўзаемавыключальнымі.
Маючы розныя мэты, яны могуць быць
рэалізаваны ў спалучэнні адзін з адным і
дапамагаць прасоўваць адзін аднаго**

Ахова інтэлектуальнай уласнасці для носьбітаў традыцыйных ведаў і практык

2000 г. Міжурадавы камітэт па інтэлектуальнай уласнасці, генетычных рэсурсаў, традыцыйных ведаў і фальклору – неабходнасць распрацоўкі «міжнароднага прававога дакумента» (або дакументаў), які б прадаставіў эфектыўную ахову ў дачыненні да традыцыйных ведаў, генетычных рэсурсаў і традыцыйных практык».

Існуючыя формы абароны інтэлектуальных правоў носьбітаў:

Забарона асобам, якія пражываюць за межамі супольнасці, набываць правы інтэлектуальнай уласнасці на традыцыйныя веды.

ПАТЭНТ, СЕРТЫФІКАТ, ГАНДЛЁВАЯ МАРКА

пазітыўная ахова - прадастаўленне правоў, якія даюць магчымасць суполкам садзейнічаць распаўсюджванню іх традыцыйных ведаў, кантраляваць іх выкарыстанне і атрымліваць выгаду ад іх камерцыйнай эксплуатацыі.

ЭТЫЧНЫЯ КОДЭКСЫ, САЦЫЯЛЬНАЕ ПРАВА, ЗАКАНАДАЎЧЫ МЕХАНІЗМ

Удзел супольнасцей у ахове і іх свабодная, інфармаваная, папярэдняя згода

Арт. 7 Нагойскага пратаколу

Канвенцыя 2003 г.:

Дзеянні па ахове	Удзел	Згода	Арт
Ідэнтыфікацыя, дакументаванне	Абавязковы	Ускосна патрабуецца	2.1, 11б
Інвентарызацыя	Надзвычай абавязкова	Абавязковы	12,15
Распаўсюджванне ведаў, інфармаванне	Надзвычай абавязковы	Свабодная, інфармаваная, пап. згода	15
Ахова і кіраванне	Надзвычай абавязкова	Свабодная, інфармаваная, пап. згода	15
Камерцыйная дзейнасць	Надзвычай абавязкова	Свабодная, інфармаваная, пап. згода	15
Намінацыя ў спісы ЮНЕСКА	Надзвычай абавязкова	Свабодная, інфармаваная, пап. згода	15

БЕЛАРУСЬ:

ПРАБЛЕМЫ	РЭКАМЕНДАЦЫІ
<ul style="list-style-type: none">• Адсутнасць міждысцыплінарнага ўзаемадзеяння	Забеспячэнне міжведамаснага ўзаемадзеяння, распрацоўка агульнай палітыкі ў кантэксце стратэгіі ўстойлівага развіцця
<ul style="list-style-type: none">• Недахопы заканадаўства	Забеспячэнне сінергіі і гарманізацыя розных заканадаўчых актаў
<ul style="list-style-type: none">• Неэфектыўны менеджмент	Забеспячэнне ўдзелу супольнасцей ў рэгіянальнай і лакальнай палітыцы на ўзроўні прыняцця рашэнняў, стварэнне планаў кіравання і кансультацыйных саветаў пры ўладных структурах
Недахопы даследавання скразных тэм	Інвентарызацыя, дыгіталізацыя, стварэнне агульных баз даных
Недахоп дасведчанасці грамадства	СМІ, Публікацыі, ТВ, сацыяльныя сеткі, культурны турызм, прафесійная, фармальная і нефармальная адукацыя